

Tussen 2000 en 2003 daalde het aantal arbeidsongevallen met verzuim met ongeveer 12 procent, terwijl het aantal ongelukken op het werk dat leidde tot een ziekenhuisopname verminderde met 23 procent. Dit blijkt uit de onlangs gepubliceerde door TNO Arbeid en Consument en Veiligheid gepubliceerde Monitor Arbeidsongevallen 2003. Het aantal dodelijke arbeidsongevallen over deze periode bleef ongeveer stabiel.

door: Anita Venema, onderzoeker TNO Arbeid

Dalende trend in aantal arbeidsongevallen

In de Monitor Arbeidsongevallen staan ongevalcijfers over de arbeidsongevallen met verzuim, ernstige arbeidsongevallen (met ziekenhuisopname) en dodelijke arbeidsongevallen. Verder worden de belangrijkste kerncijfers en aanvullende gegevens gepresenteerd over slachtoffers, bedrijven, de toedracht van ongevallen, de letsels en de gevolgen. De Monitor Arbeidsongevallen wordt gemaakt in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Dit ministerie verzocht in 2001 TNO Arbeid en Consument en Veiligheid de bestaande bronnen voor arbeidsongevallen te vergelijken en een methodiek te ontwikkelen waarmee op basis van deze bronnen eenduidige en betrouwbare ongevalcijfers vastgesteld kunnen worden. De cijfers moesten bedrijven en bedrijfstakken in staat stellen hun eigen prestaties wat betreft de preventie van

arbeidsongevallen te beoordelen en zo nodig te verbeteren. Daarnaast moesten de cijfers kunnen worden gebruikt voor de informatievoorziening aan Eurostat, in het kader van de Europese harmonisatie van gegevens over arbeidsongevallen, en aan de International Labour Organisation. Ten slotte moesten de cijfers het ministerie zelf aangrijpingspunten bieden voor verdere beleidsontwikkeling.

Definities

In Nederland worden de arbeidsongevallen niet centraal geregistreerd. Er is wel een aantal instanties die arbeidsongevallen registreren, maar zij gebruiken voor het verzamelen van ongevalcijfers verschillende methodieken en hanteren

monitor Arbeidsongevallen de gegevens van de verschillende bronnen zodat toch een totaalbeeld wordt gegenereerd van het aantal arbeidsongevallen in Nederland. De bronnen van de Monitor Arbeidsongevallen zijn: de Statistiek niet-natuurlijke doden en de enquête Arbeidsomstandigheden binnen de Enquête Beroepsbevolking (CBS), het Letsel Informatie Systeem (Consument en Veiligheid) en de melding en registratie van ernstige en dodelijke arbeidsongevallen (Arbeidsinspectie). De Monitor Arbeidsongevallen kan pas gemaakt worden als de cijfers van alle individuele bronnen beschikbaar zijn. Hierdoor ontstaat een vertraging die er verantwoordelijk voor is dat pas medio 2005 de gegevens over

Bestelinformatie

Meer informatie over de Monitor Arbeidsongevallen 2003 is te vinden op www.tno.nl.

De Monitor Arbeidsongevallen 2003 kan worden besteld per fax: 023 55493 94 of via e-mail: receptie@arbeid.tno.nl.

Ieder land gebruikt zijn eigen meetmethodieken

verschillende definities van het begrip 'arbeidsongeval'. Dit is historisch zo gegroeid en maakt het geven van een overal beeld van het aantal arbeidsongevallen in Nederland lastig. Met een speciaal ontwikkelde methodiek combineert de Mo-

onitor Arbeidsongevallen de gegevens van de verschillende bronnen zodat toch een totaalbeeld wordt gegenereerd van het aantal arbeidsongevallen in Nederland. De bronnen van de Monitor Arbeidsongevallen zijn: de Statistiek niet-natuurlijke doden en de enquête Arbeidsomstandigheden binnen de Enquête Beroepsbevolking (CBS), het Letsel Informatie Systeem (Consument en Veiligheid) en de melding en registratie van ernstige en dodelijke arbeidsongevallen (Arbeidsinspectie). De Monitor Arbeidsongevallen kan pas gemaakt worden als de cijfers van alle individuele bronnen beschikbaar zijn. Hierdoor ontstaat een vertraging die er verantwoordelijk voor is dat pas medio 2005 de gegevens over

2003 konden worden gepresenteerd. Het is wel de bedoeling om nog dit jaar de Monitor Arbeidsongevallen 2004 te publiceren. De cijfers van de Monitor Arbeidsongevallen verschaffen de overheid, werkne-

Arbeidsongevallen in Nederland

	2000	2000	2001	2001	2002	2002	2003	2003
	Aantal	Aantal per 100.000	Aantal	Aantal per 100.000	Aantal	Aantal per 100.000	Aantal	Aantal per 100.000
Dodelijke ongevallen	119	1,5	115	1,5	91	1,2	104	1,3
Ongevallen met ziekenhuisopname	4100	53	3500	45	3500	45	3200	40
Ongevallen met letsel en verzuim	103000	1300	95000	1200	103000	1300	93000	1200

Bron: Monitor Arbeidsongevallen 2003

mers- en werkgeversorganisaties en andere stakeholders inzicht in aantallen arbeidsongevallen en in de risicogroepen. Met die kennis kan beleid worden ontwikkeld om het werk binnen de risicogroepen veiliger te maken.

Risico

Uit de Monitor Arbeidsongevallen 2003 blijkt dat er in dat jaar 93.000 arbeidsongevallen plaatsvonden met letsel en verzuim tot gevolg. Dat is 1,2 per 100 werknemers. Daarnaast werden 3200 personen als gevolg van een arbeidsongeval na behandeling op de spoedeisende hulpafdeling opgenomen in het ziekenhuis en waren er 104 arbeidsongevallen met dodelijke afloop. De sector landbouw en visserij scoort bij de dodelijke ongevallen hoog, met 5,9 doden per 100.000 werknemers. Uit de Monitor blijkt tevens dat er een aantal risicogroepen zijn voor bepaalde arbeidsongevallen. Dat zijn voor wat betreft ernstige en dodelijke arbeidsongevallen de oudere mannen. Jongere mannen zijn daarentegen vaker slachtoffer van ongevallen die letsel en verzuim tot gevolg hebben. Verder is er een groter risico op een ongeval bij werknemers in het groot- en middenbedrijf van 10 werknemers en meer, bij allochtonen en bij werknemers met een lagere opleiding. Tot slot blijken werknemers een hoger risico te lopen op een bedrijfsongeval dan zelfstandigen. De Nederlandse cijfers zijn lastig te vergelijken met die van andere Europese landen. Dat komt omdat ieder land eigen meetmethodieken gebruikt en eigen definities voor arbeidsongevallen hanteert.

Trends

Met de totstandkoming van de Monitor Arbeidsongevallen 2003 zijn er nu met

elkaar vergelijkbare gegevens over het aantal arbeidsongevallen beschikbaar over de periode 2000 tot en met 2003. In de tabel wordt weergegeven hoeveel ongevallen er hebben plaatsgevonden, uitgesplitst naar dodelijke ongevallen, ongevallen met ziekenhuisopname na behandeling op de Spoedeisende Hulp en ongevallen met letsel en verzuim.

Nadere analyse van deze gegevens leert dat er bij het aantal dodelijke arbeidsongevallen in Nederland geen dalende of stijgende trend aantoonbaar is. Het jaarlijkse aantal dodelijke slachtoffers is namelijk te gering om significante verschillen aan te kunnen tonen. Uit de cijfers blijkt wel dat het absolute aantal dodelijke arbeidsongevallen in 2002 lager is dan

in 2000. Trendanalyses op de geregistreerde absolute aantallen ongevallen met ziekenhuisopname laten wel een dalende trend zien. Gecorrigeerd voor de veranderende opbouw van de bevolking voor wat betreft leeftijd en geslacht is het aantal arbeidsongevallen met ziekenhuisopname tussen het jaar 2000 en 2003 gedaald met 23 procent.

Tot slot kan uit de cijfers over het aantal arbeidsongevallen met letsel en verzuim worden geconcludeerd dat die hoeveelheid in de periode van 2000 tot 2003 met ongeveer 12 procent is afgenomen. Hierbij was de kans op een arbeidsongeval wat hoger in de jaren 2000 en 2002 en wat lager in de jaren 2001 en 2003.

Over de bronnen

De bronnen waaruit de cijfers over het aantal arbeidsongevallen in Nederland afkomstig zijn, kunnen worden onderverdeeld in twee categorieën: bronnen die hun cijfers verkrijgen via registratie en bronnen die gebaseerd zijn op steekproefonderzoek. Bij registratie van ongevallen treedt meestal enige onderrapportage op. Dit gebeurt zowel als de registratie verplicht is als wanneer de registratie een vrijwillig karakter heeft. In het laatste geval is de registratie voor een belangrijk deel afhankelijk van de rapportagediscipline van de betrokkenen. Zijn ongevallencijfers verkregen uit steekproefonderzoek, dan is een steekproeffout en een daarmee samenhangende onnauwkeurigheid onvermijdelijk. Om de nauwkeurigheid van de cijfers uit de steekproef zo groot mogelijk te maken dient de steekproef te voldoen aan specifieke eisen over onder andere de respons en de steekproefgrootte. De Monitor Arbeidsongevallen put uit bronnen die hun cijfers via registratie hebben verkregen en bronnen die hun cijfers aan een steekproef hebben ontleend. Wat de monitor toevoegt aan de bestaande bronnen is dat deze, voorzover mogelijk, worden gelijkgeschakeld door gebruik te maken van standaarddefinities en classificaties. Uit de verschillende bronnen worden gegevens over arbeidsongevallen geselecteerd. Zo nodig worden de gegevens opnieuw gecodeerd om beter aan te sluiten op in de methode vastgelegde standaardclassificaties. Vervolgens worden analyses uitgevoerd, bijvoorbeeld voor het bepalen van de incidentie per 100.000 werknemers. Hierbij worden gegevens over de werkende populatie gebruikt op basis van de Enquête Arbeidsomstandigheden binnen de Enquête Beroepsbevolking van het CBS.